

det paa den ene Side gaaffe vist, at man ikke kan sige, at Lovgivningsmagten skulde være uberettiget til at foreskrive Regler for Anvendelsen af Folks faste Eiendomme. Lovgivningsmagten kan ikke være uberettiget til at give Bestemmelser om, hvorledes man maa bruge sin Eiendom, eller til at foreskrive Indskrænkninger i Maaden, hvorpaa man maa bruge den. Det kan Lovgivningsmagten ikke være uberettiget til, fordi ingen Eiendomsret i Staten er eller kan være aldeles ubegrændset. Men paa den anden Side er det dog klart, at man ved Siden af denne Sætning ogsaa maa respektere den anden Sætning, at enhver ved Retligheder ikke maa krænses, at man altsaa maa respektere den Sætning, at naar en Mand under en bestaaende Retstilstand har skabt et vist Retforhold paa fuldkomment lovlig Maade, saa bør man ikke gribe forstyrrende ind i dette Forhold. Man kan vistnok ikke være forpligtet til at respektere blotte Forventninger, ikke være forpligtet til at respektere et blot Forsæt eller blotte Planer, som en Mand maatte have med Hensyn til, hvorledes han fremtidig vil anvende sin Eiendom. Men, naar han har truffet visse Dispositioner med Hensyn til sin Eiendom og derved har vibragt den en vis Karakter i Henhold til den bestaaende Retstilstand, saa forekommer det mig, at man vilde komme i Strid med Principet om, at bestaaende Retligheder bør respekteres — et Princip, som jo i Virkeligheden kun er en Side af den Sætning, at Lovene ikke skulle have tilbagevirkende Kraft —, hvis man vilde omstøde saadanne Dispositioner. Nu forekommer det mig, at man i det Tilfælde, som dem her er Spørgsmaal om — nemlig det Tilfælde, at en Mand har udskilt en Parcel fra sin Gaard — hvis den Mening er berettiget, at denne Parcel ikke efter den hidtil bestaaende Lovgivning er Fæstetvang undergivet, ogsaa maa sige, at den paa gjældende Mand virkelig har frigjort en vis Del af sin Eiendom for Fæstetvang. Dersom man bifalder den nysnævnte Anskuelse, saa fore-

kommer det mig, som sagt, at man maa sige, at han har foretaget en Handling, hvorved han har stillet Noget af sin Eiendom udenfor Fæstetvangen. Men det vilde da vistnok ogsaa være at komme i Strid med det Princip, at saadanne fuldendte Dispositioner bør respekteres i deres Retsvirkning — og ellers betyder det jo ikke Noget, at man siger, at de skulle respekteres —, desom man ikke bestomindre atter vilde paalægge disse Eiendomme Fæstetvang. — Dengang jeg ved 2den Behandling stemte for Lovforslagets nuværende § 4, saa søgte jeg derfor ogsaa en Retfærdiggjørelse heraf for mig selv deri, at jeg ikke for mit Bedkommende kunde anerkjende, at det var lovligt paa den Maade at udsøndre Parceller og derved at frigjøre dem for Fæstetvang. Det er ganske vist et Spørgsmaal, der kan være meget tvivlsomt, og som har været Gjenstand for megen Strid fra forskjellige Sider. Men man er jo nødsaget til, naar Spørgsmaalet ligger for, og der skal stemmes derover, da at danne sig en bestemt Anskuelse om, hvad der efter Ens Mening er det Rette. Og mig forekommer det nu, at man ikke godt kan forstaa Lovgivningen paa anden Maade end den af mig nys anførte. Jeg vil ikke i saa Henseende paaberaabe mig de ubestemte og meget vage Sætninger om, hvad der ligger i Fæstelovgivningens Aand, og hvad Lovgivningsmagten til enhver Tid maa være berettiget til at gjøre ved Fæstegodsset. Det er nemlig, tror jeg, Sætninger, som meget vanskeligt kunne opstilles uden i alt Fald at undergives en Mængde Begrændsninger. Jeg vil meget mere holde mig til selve Lovgivningen og da især til et ganske simpelt Lovbud, om hvis Eksistens og Indhold Alle ere enige, nemlig Forordningen af 19de Marts 1790, der bestemmer, at Fæstetvangen skal hvile paa Gaardene. Det synes mig da nu rigtigt nok, at det ligger naturligt og ligefrem i Konsekvensen af denne Bestemmelse, at Fæstetvangen hviler paa hele Gaardenes Tilliggende, saa at det ikke kan være lovligt derfra at ud-